

Brugerrum, fixerum, sundhedsrum

Ikke et særlig kært barn, men alligevel med mange navne

Stofmisbrugsfaggruppen er blevet bedt om at komme med et indlæg omkring vores holdning til fixerum. Det vil vi gøre nedenfor, dog vælger vi i det følgende at anvende betegnelsen brugerrum om det, nogle kalder fixerum. Kalder man det et fixerum, kunne man få et indtryk af, at det alene var et rum, hvor stofbrugeren kom og injicerede sine rusmidler eller sin medicin – det tilbud, som debatteres i Danmark og som allerede er etableret i mange andre lande, er noget bredere og rummer bl.a. også andre sundhedstilbud samt socialfaglig rådgivning. Dog vil vi anvende fixerum, i de tilfælde, hvor der henvises til konkrete kilder, som bruger denne betegnelse.

Hvad er et brugerrum?

Der findes over 80 brugerrum i verden. I Europa (Tyskland, Schweiz, Holland, Spanien, Norge, Luxembourg) har 39 byer indført brugerrum, hvor stofbrugere bl.a. kan indtage deres illegale rusmidler under hygiejniske forhold og overvåget af kvalificeret personale. I brugerrummet er der tilbud om relevant social- og sundhedsfaglig hjælp. Brugerrum er et tilbud, som indgår i en bred vifte af tilbud, som alle er møntet på stofbrugeren og er baseret på et aktivt samarbejde mellem f.eks. sundhedspersonale, politi, lokalsamfundet og det etablerede hjælpeapparat.

Hvad er formålet med et brugerrum?

Brugerrum har som primært som formål at forebygge skader og overdoser, og at forebygge overførsel af smitsomme sygdomme, såsom hepatitis B, C og HIV. Ved at man har personale i nærheden kan man skride ind, når nogen overdoserer, sørge for rene kanyler og rent vand, samt forebygge injektionsskader. Udover det vil et brugerrum muliggøre en kontakt til en del af stofbrugergruppen, som ellers er svære at få ind i og blive fastholdt i almindelig behandling. Her vil der endda i mange tilfælde være tale om tidlig kontakt, fordi det vil være på et tidspunkt, hvor mange af dem ikke har nogen som helst kontakt til det etablerede behandlingssystem.

Brugerrummet kan også have funktioner i lokalmiljøet. Som et eksempel kunne man nærliggende tage Vesterbro i København, hvor lokalmiljøet er belastet af brugte kanyler, stofbrugere, som sidder og injicerer på gaden, kokser i opgange mv. Således vil et brugerrum også have betydning for andre end lige stofbrugere. Et eksempel på dette er et initiativ blandt beboerne og erhvervsdrivende på Vesterbro, Dugnad, som arbejder aktivt for f.eks. heroinunderstøttet behandling og fixerum (det kalder de det).

Debatten i Danmark

Googler man ordet fixerum, får man over 4000 hits. Og emnet har også været debatteret meget gennem årene. Åbenbart vækker det mange følelser og personlige holdninger, når stofbrugere og andre ytrer ønske om at der skal etableres et tilbud, som modsvarer et behov for den hårdest belastede gruppe. Ytringer imod har særligt gået på, at det vil betyde, at man accepterer at der er nogen, som bruger illegale rusmidler, at det ville være en glidebane hen imod legalisering af illegale rusmidler, at det vil tiltrække flere brugere, som ellers ikke injicerede, at stofbrugere ikke vil føle sig motiveret til at blive stoffri, at det ikke vil være muligt på grund af lovgivningen og at det vil være forkert at gemme samfundsproblemer af vejen. Eftersom forsøg fra andre lande har vist at ovenstående ikke er tilfældet (faktisk kommer ingen nye til og flere brugere af tilbuddet bliver stoffri), er det særligt den modstand, som mener at det vil legalisere rusmidlerne (og det ønsker man ikke) og den modstand, som holder sig til, at det ikke lovgivningsmæssigt kan være muligt, som er fremme i debatterne.

Flere politikere er dog optaget af at løse det konkrete problem, som er så synligt særligt på Vesterbro i København. Bl.a. var Københavns overborgmester Ritt Bjerregaard i valgkampen ude med et ønske om et fixerum. I Københavns Kommune har der i årevis været flertal for fixerum, selv den aktuelle konservative sundhedsborgmester, Mogens Lønborg er for.

Nul tolerance

Overordnet er linjen for politikken på narkotika-området udstukket i regeringens udspil "Kampen mod narko", som blev fremsat i oktober 2003 – et vigtigt punkt heri for alle de stofbrugere, som kunne få gavn af et brugerrum er begrebet "nul-tolerance". Nul-tolerance indebærer bl.a. markant skærpelse af bødeniveau og har til formål at sende det signal, at det ikke er acceptabelt at købe eller at bruge illegale rusmidler. Dog kunne den hårdest belastede del af stofbrugergruppen nøjes med at slippe af sted med en advarsel for besiddelse af små mængder stof til eget forbrug.

I kampen mod Narko afviser regeringen at etablere brugerrum, da de ser det i strid med FNs narkotikakonventioner og fordi

"Etablering af fixerum er et kvalitativt betydeligt mere vidtgående skridt end f.eks. uddeling af sprøjter og kanyler og et klart udtryk for en legaliseringstendens."

I 2007 fik Københavns kommune dog lov til at etablere et såkaldt sundhedsrum, som indholdsmæssigt kan minde om et brugerrum, med dog med den afgørende forskel, at stofbrugerne ikke må indtage deres illegale rusmidler. Ej heller i det nye regeringsgrundlag, som åbner op for et forsøg med heroinunderstøttet behandling, åbner op for muligheden.

Anbefaling

Stofmisbrugsfaggruppen vil anbefale, at der etableres brugerrum, hvor stofbrugere kan indtage deres illegale rusmidler og deres medicin under forsvarlige forhold. Stofmisbrugsfaggruppen ser, at et brugerrum er et nødvendigt tiltag, når stofbrugere injicerer illegale rusmidler. Stofmisbrugsfaggruppen mener, at de forhold, vi i dag tilbyder den gruppe af stofbrugere, som injicerer deres illegale rusmidler er umenneskelige, sundhedsskadelige og i øvrigt ikke til gavn for nogen i samfundet. Endvidere fratager det os, som socialrådgivere, en vigtig mulighed for at levere et stykke relevant socialt arbejde overfor gruppen – fordi de befinder sig så langt fra os.

Trods en massiv opnormering af behandlingstilbuddet i offentlig regi, gennem de senere år, herunder gennemførelsen af behandlingsgarantien pr. 1. januar 2003, har det ikke betydet et fald i dødelighed, at ingen længere vælger at injicere rusmidler og/eller medicin eller at færre rammes af alvorlige følgesygdomme som hepatitis C og HIV. Faktisk er det et kæmpe problem i sundhedssektoren, at man har en så stor patientgruppe (anslået 15.000) som går ubehandlet for livstruende og smitsomme sygdomme. Et brugerrum ville kunne afhjælpe ovenstående.

Regeringens strategi om nul-tolerance kan heller ikke siges, at have virket på gruppen af stofbrugere, som injicerer deres rusmidler – faktisk er dødeligheden steget siden indførelse af denne strategi, hvor den i næsten 10 år forinden havde været svagt faldende. Nul tolerance er et signal, siger regeringen. I stofmisbrugsfaggruppen vil vi hellere sikre en relevant behandling for alle de forskellige typer af stofbrugere, der findes – og for en gruppe, særligt gruppen af stofbrugere som befinder sig udenfor behandlingsapparatet, er det et brugerrum.

Stofmisbrugsfaggruppen kan ikke gå ind i de konkrete lovgivningsmæssige argumenter mod at etablere et brugerrum, men blot kan vi konstatere, at det kan lade sig gøre i andre lande, som har tiltrådt de samme internationale konventioner og hvor man også har national straffelovgivning på narkotikaområdet (med eller uden (som i DK) kriminalisering af brug af illegale rusmidler. Et brugerrum er et spørgsmål om at redde liv, helbred og værdighed, samt en mulighed for at skabe rum for forandring, og det må ikke fortabe sig i juristeri.

Ud fra et princip om skadesreduktion er et brugerrum det eneste alternativ, hvis man altså vil give denne gruppe af stofbrugere, som ofte befinder sig uden for behandlingsapparatet, eller vandrer ind og ud af det uden at de formår at profitere af de etablerede behandlingstilbud, et bedre og mere værdigt liv.